

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ

Θεατρικός οργανισμός Πολιτεία

Η ΦΟΝΙΣΣΑ

με τη

ΛΥΔΙΑ ΚΟΝΙΟΡΔΟΥ

Εγεννήθη εν Σκιάθω, τη 4 Μαρτίου 1851. Εβγήκα από το Ελληνικόν Σχολείον εις τα 1863, αλλά μόνο τω 1867 εστάλην εις το Γυμνάσιον Χαλκίδος, όπου ήκουσα την Α΄ και Β΄ τάξιν. Την Γ΄ εμαθήτευσα εις Πειραιά, είτα διέκοψα τας σπουδάς μου, κι έμεινα εις την πατρίδα. Κατά Ιούλιον του 1872 υπήγα εις το Άγιον Όρος χάριν προσκυνήσεως, όπου έμεινα ολίγους μήνας. Τω 1873 ήλθα εις Αθήνας κι εφοίτησα εις την Δ΄ του Βαρβακείου. Τω 1874 ενεγράφην εις την Φιλοσοφικόν Σχολή, όπου ήκουα κατέκλογήν ολίγα μαθήματα φιλογογικά, κατ΄ ιδίαν δε ψυχολούμην εις τα ξένας γλώσσας. Μικρός εζωγράφιζα Αγίους, είτα έγγραφα στίχους, κι εδοκίμαζα να συντάξω κωμωδίας. Τω 1868 επεχείρησα να γράψω μυθιστόρημα. Τω 1879 εδημοσιεύθη η "Μετανάστις" έργον μου εις τον "Νεολόγον" Κ/πόλεως. Τω 1881 έν θρησκευτικόν "ποιήματιον" εις το περιοδικόν "Σωτήρα". Τω 1882 εδημοσιεύθη "Οι έμποροι των Εθνών" εις το "Μη χάνεσαι". Αργότερα έγγραφα περί τα εκατόν διηγήματα, δημοσιευθέντα εις διάφορα περιοδικά κι εφημερίδας.

Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης

ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ

Σκηνοθεσία - Θεατρική διασκευή: Σωτήρης Χατζάκης
Σκηνικά - κοστούμια : Έρση Δρίνη
Μουσική Σύνθεση - διδασκαλία : Τάκης Φαραζής
Φωτισμοί : Αντώνης Παναγιωτόπουλος

Στο ρόλο της Φόνισσας η Λυδία Κονιόρδου

Παίζουν Άδριανή Τουντοπούλου
Μάρθα Φριντζίλα
Μίνα Λουίζου
Μαρία Καντιφέ

Στο ρόλο του αφηγητή ο Σωτήρης Χατζάκης

Μουσικός Α - ψάλτης : Δήμος Παπαικονόμου
Μουσικός Β: Μιχάλης Χολέβας

Εικονογράφηση: Γιάννης Χατζηγιάννης

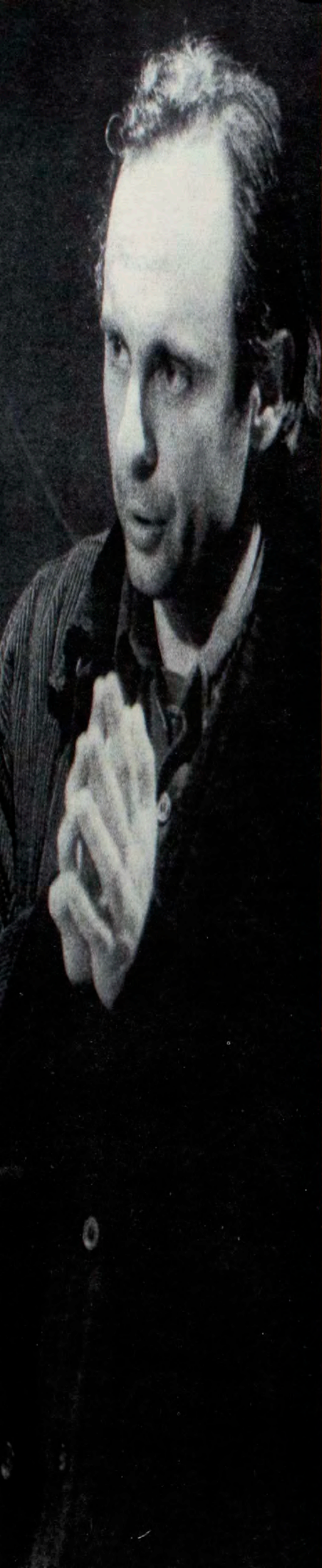
Χειριστής Φωτισμών: Σπύρος Αραβοσιτάς
Υπεύθυνος σκηνής: Πέτρος Παπαδόπουλος

Φωτογραφίες: Γιώργος Χρυσοχοϊδης

Η εκτέλεση κοστούμιών της Λυδίας Κονιόρδου είναι της
Μπέτυς Θεολόγη και των κοστούμιών του χορού της
Μαρίας Τουντοπούλου.

Δ/ση παραγωγής και επικοινωνίας: Ελένη Μαυροβουνιώτη

Σημείωμα Σκηνοθέτη

Ο Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης είναι η κορυφαία προσωπικότητα της Νεοελληνικής πεζογραφίας. Το έργο του "Η Φόνισσα" θεωρείται η αποκορύφωση της συγγραφικής του δημιουργίας. Το υλικό του έχει αρχέγονες ρίζες, οι ήρωές του είναι αγροτικοί, αδροί, μοιάζουν με τα βράχια της Σκιάθου. Έργο λογοτεχνικό με μικτή γλώσσα, σπειροειδή κίνηση και θυμική συμπεριφορά, "Η Φόνισσα" οργανώθηκε σε θεατρικό κείμενο, με στόχο όχι την παράσταση με κλασικούς όρους, αλλά το λαϊκό δρώμενο. Η διασκευή προτείνει τέσσερις άξονες που συγκροτούν τη δραματουργία:

α. Η Φόνισσα: πρόσωπο με διπλή παρουσία

- μορφή σκοτεινή, ως Φραγκογιαννού, η ανήκουσα στον Γιάννη το Φράγκο, στα παιδιά και στα εγγόνια της
- μορφή "λευκή", ως Χαδιούλα, η ανήκουσα στην αθωότητα (κόρη, μέλλουσα νύφη).

β. Ο χορός των γυναικών: ένα τυπικό δείγμα του γυναικωπότης της μικρής κοινότητας,

- με δράση που εκτείνεται από την κουτοπονηριά ως την ενόραση - πρόσωπα αναγνωρίσιμα του κλειστού αγροτικού βίου.

γ. Ο αφηγητής εκείνος που διηγείται την ιστορία.

Ενώνει τη δράση, μετεωρίζεται ανάμεσα στο θεατή και στο δρώμενο, αποφορτίζει την ένταση με την ιδιότητα του αναγνώστη.

Υποδύεται επίσης τους αμήχανους -ενίοτε κωμικούς- άντρες του έργου.

δ. Τα λαϊκά δρώμενα (αγροτικές ασχολίες, αρραβωνιάσματα, στόλισμα της νύφης, μοιρολόγια, νανουρίσματα κ.α)

- καθορίζουν το πρέπον ήθος, το λιτό ύφος και την πρωτογενή συμπεριφορά των ερμηνευτών.

Η παράσταση της "Φόνισσας" χρησιμοποιεί τους κώδικες του δρώμενου (μύηση, τελετουργία, μανική λατρεία) για να καταδυθεί με διαύγεια στο ήθος του κεντρικού προσώπου, στη Φραγκογιαννού.

Η ίδια η ιστορία του έργου (μια γριά που σκοτώνει τα μικρά κορίτσια της κοινότητάς της για να μην κακοπάθουν, όπως κακόπαθε αυτή) οδήγησε την ερμηνεία σε λύσεις που απέχουν από την ηθογραφία και το φολκλόρ.

Η Φραγκογιαννού αποδίδεται σκηνικά με την εκστατική μανία (βακχικής καταγωγής) των ηθοποιών, γεγονός που επιβεβαιώνει τη σχέση της Φόνισσας με αρχαίες ελληνικές - και όχι μόνο - εμπειρίες (Κυβελική μανία, Διονυσιακή Βακχεία), καθώς και με πρόσωπα κλειδιά του αρχαίου δράματος, όπως την Αγαύη, την Μήδεια, την Πραξαγόρα κ.ά.

Αυτό σημαίνει ότι η παράσταση προτείνοντας την εμπειρία του λαϊκού δρώμενου, το συνδέει άμεσα με το αρχαίο δράμα. Δεν πρέπει ωστόσο να λησμονούμε ότι η μυθολογική καταγωγή της Φόνισσας, συχνωτίζεται με τη Χριστιανική πίστη του δημιουργού της. Απελευθερώνονται έτσι, στοιχεία εκρηκτικά του Ελληνορθόδοξου πολιτισμού, εύκολα ανιχνεύσιμα στις καθημερινές και στις λατρευτικές εκδηλώσεις του λαού μας.

Ας θεωρηθεί λοιπόν η παράσταση μια ελεγεία που οργανώνεται σκηνικά με τον τρόπο της τραγωδίας. Μια τραγωδία απλών ανθρώπων που επειδή είναι τόσο μικροί και ασήμαντοι και μόνο Έλληνες, ακριβώς γι' αυτό είναι τόσο μεγάλοι και παγκόσμιοι.

Σωτήρης Χατζάκης
Μάρτιος 1998

" Ο κύριος Παπαδιαμάντης, ο εκ νήσου Σκιάθου συγγραφέας, ο ιδιόρρυθμος, ο εκκεντρικός, ο μποέμ, ο Μένιππος φιλόσοφος, ο άνθρωπος των καπλείων και των τρωγλών, ο θαυμάσιος τύπος, ο ειλικρινής χαρακτήρ, ο περιφερόμενος συχνάκις ανά τας οδούς με το τετριμμένον και ξεθωριασμένον επανωφόριον, με την ράβδον παραμάσχαλα....."

Δ. Χατζόπουλος

"Ανήκει και αυτός, μαζί με μια πλειάδα Ελλήνων, στην ομάδα των διαμαρτυρομένων Ελλήνων. Σ' αυτούς που διαμαρτύρονται μπροστά σ' έναν εξευρωπαϊσμό άνευ όρων. Δεν είναι οι πιο κουτοί, δεν είναι οι πιο ήσυχοι, δεν είναι οι πιο λιμνάζοντες. Αντιθέτως, είναι οι πιο φίνοι, οι πιο παραγμένοι. Ο Παπαδιαμάντης, κάτω από το ήσυχο πνεύμα του, κάτω από τη γαλήνη τη στηριγμένη στη χριστιανική ορθόδοξη πίστη, είναι πολύ πιο τραγικός, είναι πολύ πιο Ευρωπαίος στις ανησυχίες, από πολλούς ευρωπαϊζοντες, οι οποίοι σήμερα δε θα έκαναν ούτε για επαρχιακά φύλλα με τις επαναστατικές τους ιδέες και με τις πρωτοτυπίες τους."

Γιάννης Τσαρούχης

(Απόσπασμα από το βιβλίο "Μάτην ωνείδισαν την ψυχήν μου"

Εκδόσεις Καστανιώτη, 1986)